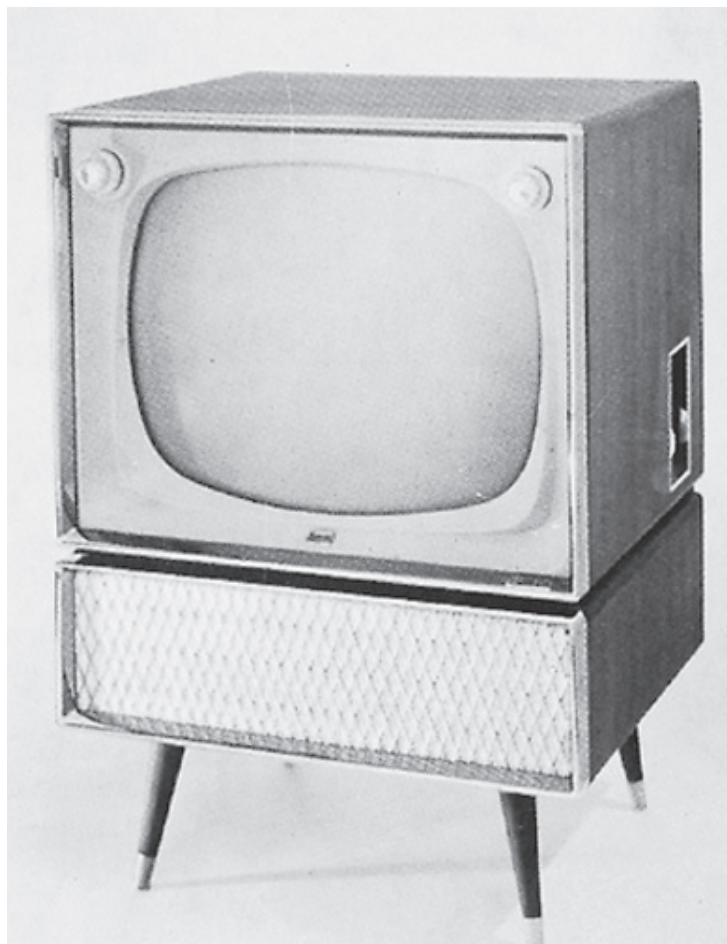

Fjernsynets historie fra 1926 til 2012 - og lidt efter ...

Det bemærkelsesværdige er, at de første knapt 80 år gik det langsomt med udviklingen. Men de følgende - og seneste - 6 år er det gået forrygende stærkt – og mere venter om hjørnet ...

Et dansk Jensen-fjernsyn fra 1957 - perioden, hvor fjernsynet for alvor kom ind i de danske hjem. Fra 1949 til 1973 var der 32 danske fjernsynsfabrikker. I 2012 er Bang & Olufsen eneste overlevende.

Den danske ingeniør Finn Hendil lavede i 1966 dette prøvebillede på Amager. Det blev siden dét farveprøvebillede, som blev standarden verden over og stadig bruges. Det er endda også udkommet på puder og t-shirt – og det var med i dødsannoncen, da han døde i januar 2011.

I 1959 var der 250.510 tv-licenser – og ordet antenne er nyt i det danske sprog. Rundt om i landets parcelhuskvarterer begyndte hjemmebyggede tv-antenner at dukke op på hustagene. Fjernsynet har nu så godt fat, at Statsradiofonien (som blev startet 1. april 1925 som et forsøg og efter et år gjort permanent) omdøbes til Danmarks Radio.

Samlet af kommunikationschef Erling Madsen, BFE i maj 2012 - 3. udgave juni 2012. Må citeres og linkes til med kildeangivelse: Erling Madsen/BFE

Fjernsynets historie fra 1926 til 2012 og lidt til ...

Af Erling Madsen
Kommunikationschef, BFE

Dette er historien om fjernsynet – en historie, som starter i 1926, og det bemærkelsesværdige er, at de første knapt 80 år gik det langsomt med udviklingen. Men de følgende - og seneste - 6 år er det gået forrygende stærkt – og mere venter om hjørnet ...

Der har aldrig været lavet en sammenhængende beskrivelse af udviklingen før, men med alt dét, der sker omkring os, kan det være nyttigt og fornøjeligt at kaste et blik bagud - og lidt fremad.

1926

John Logie Baird står bag den første offentlige demonstration af fjernsyn; det foregår i et laboratorium i London.

1929

John Logie Baird og BBC i England begynder at sende tv som eksperiment i London.

1930

Tyskerne begynder daglige sendinger fra Berlin og to gange om ugen fra Königswusterhausen.

De første danskere bygger deres egne fjernsyn.

1931

Edmund Nielsen fra Næstved vinder magasinet Populær Radios selvbyggerdyst med et meget lille fjernsyn som kunne tage Tyskland og England.

1932

BBC åbner tv-studie i London.

Dagbladet Politiken står 30. oktober bag den første offentlige tv-udsendelse i Danmark. Med teknikere og udstyr fra London sendes fra Politikens Hus tværs over Rådhuspladsen til Arena Teatret, hvor billedet sendes op på et lærred foran 800 tilskuere.

En fejlindstilling gjorde imidlertid, at transmissionen kun i glimt nåede frem og flere tilskuere gik i protest. Dagen efter var fejlen rettet – og det lykkedes endda 6. november at fange BBC's signal fra London, så tilskuerne i teatret fik engelsk fjernsyn at se live.

Dét vakte også begejstring hos John Logie Baird i London, hvor sendepalterne blev ændret: 8. november sendte BBC et program »London hilser Copenhagen« med den danske sanger Carl Brisson, som sang til teaterseerne i Arena.

1934

Marconi-EMI-systemet lanceres – opfundet i USA og udviklet i England, og dét blev standard. Og udkonkurrerede Bairds system.

1936

BBC begynder at sende dagligt – 1-2 timer.

OL i Berlin: Det tyske postvæsen sender tv-transmissioner. Og Hitler udnyttede verdens fokus på OL til et gigantisk pr-fremstød for nazismen og Tyskland.

1939

USA kommer med; i første omgang med forsøg, som NBC stod bag. Bl.a. med indslag fra verdensudstillingen i New York og en tale af præsident Roosevelt.

1947

2. verdenskrig 1939-45 satte en stopper for udviklingen, men 17. november

1947 blev der for anden gang vist tv i Danmark: I 5 dage blev der sendt fra Polyteknisk Læreanstalt i København med kendte danske kunstnere som skuespillerinden Lilly Weiding.

Skepsis over for det nye medie var der imidlertid nok af, således udtalte Radioteatrets førsteinstruktør Oluf Bang: - Overbevisende om televisionens fremtid som andet end underholdning, en teknisk kuriositet, var denne udsendelse ikke.

1948

Tredje præsentation af fjernsyn skete i september 1948 under Den Britiske Udstilling i København, hvor der over 16 dage blev vist tv. Skuespillerne Hans Kurt og Else Marie optrådte med Sommer i Tyrol, og »Husmoderens to minutter« blev lanceret – her kunne kvinder lære at vride karklud.

Radiomanden Jens Frederik Lawaetz konstaterede bagefter: - Man kan vist sige, at i disse Tivoli-dage blev det danske TV født. Her blev vi for alvor bidt af bacillen og begyndte så småt at forstå fjernsynets væsen.

1949

Efter få ugers ophold hos Philips i Eindhoven i Holland kom DR's senere tekniske chef, ingeniør Peter Hansen hjem og kunne lave fjernsyn!

1. juni 1949 kom de første prøveudsendelser – mest af hensyn til fabrikanterne af fjernsyn, som kunne teste deres apparater. »Programmet« bestod af prøvebilleder, geometriske figurer samt kortfilmen »Du danske vej« om skoleskibet Danmark – den blev vist et par hundrede gange!

1950

Statsradiofonien (senere Danmarks

Radio) sender for første gang tv som et eksperiment over 10 dage i august 1950.

Det sker i forbindelse med forløberer for BFE, Radiobranchens udstilling af radioer og radiogrammofoner i Forum, København. Ideen er at vise publikum, hvor stor en udvikling, der er sket siden den forrige udstilling i 1937 – og ikke mindst at fejre dansk radios 25 års jubilæum.

39 nye udsendelser a 20 minutter blev produceret og udsendt suppleret med 60 genudsendelser (en trend, vi især har set udviklet stærkt af tv-stationerne i 00'erne!) De blev præsenteret af skuespillerinden Lily Broberg, som blev dansk tv's første speakerpige og hun var sammen med bl.a. tegneren Jørgen Clevin med på det første producerkursus.

Imidlertid var der én stor hurdle for fjernsynets udvikling i Danmark: Der blev passet godt på pengene efter krigen med valutarestriktionerne – ikke mindst af finansminister Thorkil Kristensen, der derfor fik tilnavnet Livrem. Han syntes ikke det var en god idé at bruge penge på fjernsyn – medmindre der kunne eksporteres danske fjernsyn, så der kom indtægter fra udlandet. Argentina kom med en ordre – og så var der grønt lys for dansk fjernsyn.

1951

Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet besøger England i december 1950 for at lære om sendemaster. Det fører i 1951 til en rapport på 89 sider: »Forslag til dækning af Danmark med fjernsyn«.

Her fortæller om de tekniske overvejelser om sendemaster til fjernsyn og FM-radio. Der er bl.a. stor usikkerhed om, hvor mange der vil kunne se fjern-

syn i hæderlig kvalitet:

» Det må anses for økonomisk uoverkommeligt at opnå en til enhver tid fuldkommen forstyrrelsesfri modtagning overalt i landet, og der må sikkert indtil videre regnes med, at den procentdel af befolkningen, der med rimelige midler kan opnå fuldt tilfredsstillende modtagning af fjernsyn, vil være en del mindre end tilfældet er ved radiofoni på mellem og lange bølger.«

I dag oplyser DR, at 99,8 % af Danmark dækkes ...

Interessant, at der i vurdering af sendemaster i 1951 blev taget højde for farvefjernsynet, som først kom til Europa i 1967!

Statsradiofonien sender regelmæssigt tv fra 2. oktober 1951 – én time om dagen klokken 20-21 - og mandag, onsdag og fredag er tv-frie. Blot 200 kan se med – og det kostede dem 50 kroner om året (det svarer til 770 kroner i 2012-kroner).

Programmerne var inddelt i bl.a. »aktuelt stof«, »kunstnerisk stof«, »oplysende stof«, »filmprogrammer« og »underholdning«, hvor af den sidste tegnede sig for 1/3 af sendetiden.

1953

Danmarks Radios første OB-transmission (direkte transmission uden for studiet) foregår fra Forum i København – bekvemt nær Radiohuset, nemlig på den anden side af gaden!

Første år med tv-licens: 303 danskere har en licens. Fra 19. oktober udvides med tv på de tv-frie dage – dog kun med én times genudsendelse fra aften før.

1954

Udviklingen går stærkt: Fra 10. januar

udvides ugentligt med én time og i alt 4 aftener med fjernsyn. Fra august sendes dagligt - i alt 10 timer om ugen.

Statsradiofonien udvides med 31 medarbejdere til i alt 110. Og der er nu 1.288 tv-licenser. Og den første egentlige tv-sendemast indvies: Fjernsynsstationen København i Gladsaxe.

1955

3.520 tv-licenser.

Eugene Polley siger næppe mange ret meget. Og med Zenith Flash-Matic er det nok det samme.

Men bag det gemmer sig en amerikaner og fjernbetjeningen. Den lignede en krydsning mellem en hårtørrer og en revolver med afkortet løb: Han har fortalt at revolverformen var valgt, fordi der blev sendt så mange westernfilm afbrudt af reklamer - og med fjernbetjeningen kunne seeren skifte kanal eller med andre ord plukke reklamerne ned!

Ifølge Politiken fortalte opfinderens som 86-årig - 47 år efter lanceringen - om betydningen:

- Det kan godt være, at wc'et har været den mest civiliserede opfindelse nogensinde, men fjernbetjeningen har været den næstvigtigste. Næsten lige så vigtig som sex.

1956

De 303 tv-licenser i 1953 er nu vokset til 15.648, men det er blot 1 % af danske husstande, som kan se tv – og i Danmark blomstrer produktionen af fjernsyn med 32 fabrikker og lidt flere varemærker fra 1949 til 1975:

Always, Ampera, ARAKO, Arel, Arena, Aristona, B&O, Bravour, Ducon, Eltra, Jensen, Larsen & Høedholt, Linnnet & Laursen, Neutrofon, Philips, Renodyn, Renofon, Ruhe, Sonofon TV, S.P., Su-

perphone, Telavox, Tapa, TIK, TO-R, og Unica. Både lokale og filialer af udenlandske firmaer.

Eneste overlevende er Bang & Olufsen.

1957

Nu er der 66.651 tv-licenser (og det er året hvor ordene avisdød og havegrill dukker op på dansk).

I 1957 var tv endnu så nyt, at Statsradiofonien udsendte bogen »Bag fjernsynets kulisser – med vejledning for ”seere”«.

Formålet var at give forståelse for arbejdet med at lave fjernsyn samt »en vejledning i fjernsynsmodtagerens betjening for opnåelse af de bedst mulige fjernsynsbilleder på billedskærmen«, som der stod.

Seerne efterspurgte mere tv - men Statsradiofoniens direktør F.E. Jensen var stærkt i tvivl om det var en god idé når der engang blev økonomi til det:

»Man må erindre, at antallet af kunstnere, skabende som udøvende, er begrænset i et lille land, og fjernsynsproduktion kræver mange kunstnere, og for de udøvende kunstneres vedkommende tillige kræver dem i meget længere tid end lydradioen.«

Han var også bange for, at for megen tv ville beslaglægge for megen af danskernes fritid:

»I de store lande sender man fjernsyn 5-6 timer dagligt, og i USA, i hvert fald i New York, døgnet rundt. Det anser jeg for meget uheldigt. Man skal også bestille noget andet, f.eks. læse, høre lydradio, som stadig vil bestå, spille kort o.s.v. samt også en gang i mellem gå i teatret, biografen, på restaurant, kort sagt komme ud blandt andre mennesker.«

Han slog til lyd for i stedet at højne kvaliteten – om end han holdt en dør åben, idet han antydede, at en udvidelse muligvis kunne komme på tale lørdag-søndag ...

1958

136.904 tv-licenser.

1959

250.510 tv-licenser – og ordet antenne er nyt i det danske sprog. Rundt om i landets parcelhuskvarterer begyndte hjemmebyggede tv-antennor at dukke op på hustagene.

Fjernsynet har nu så godt fat, at Statsradiofonien (som blev startet 1. april 1925 som et forsøg og efter et år gjort permanent) omdøbes til Danmarks Radio.

Anton Petersen vil gerne levere fællesantennesystemer til antenne-, bolig- og grundejerforeninger og starter et firma, som senere blev til distributøren Stofa. Og i perioden 1960-80 dannes antenneforeninger rundt om i Danmark – i 2012 er der cirka 6.000!

1960

Olympiske Lege i Rom er første store begivenhed, som sendes til store dele af verden – og i Danmark satte netop OL skub i salget af fjernsyn.

388.196 husstande har licens.

1961

583.023 tv-licenser. Omkring 38 % af husstandene havde tv på dette tidspunkt, og de kunne se 25 timer om ugen

1962

729.854 tv-licenser.

1963

860.420 tv-licenser – og for første gang opkræves licens for autoradio: 44.940 styk. Dette år dukker ordet skærm op i det danske sprog. Og halvdelen af de danske husstande har fjernsyn.

Jysk Telefon begynder at interessere sig for kabel-tv.

1964

938.741 tv-licenser.

1965

Den første million rundes: 1.030.871 har betalt tv-licens.

Det er også året hvor Danmarks Radio lancerer TV-Avisen; nemlig 15. oktober og dermed kom nyhederne i fokus i tv-programfladen.

1966

1.096.618 tv-licenser.

I Jenagade på Amager havde Philips en udviklingsafdeling og en produktion, som siden 1930'erne havde skiftet mellem bl.a. radioer, dyremad (under 2. verdenskrig), barbermaskiner, kanalvælgere til fjernsyn og radionavigation til lystsejlere samt mobiltelefoner.

Ingeniør Finn Hendil ledede udviklingsafdelingen, og i 1966 fik han opgaven med at lave et prøvebillede, så teknikerne kunne se om farverne på farvefjernsynet stod rigtigt.

Det blev siden dét farveprøvebillede, som blev standarden verden over og stadig bruges. Det er endda også udkommet på puder og t-shirt – og det var med i dødsannoncen, da Finn Hendil døde i januar 2011; en måned før han ville være fyldt 72 år.

1967

1.145.130 tv-licenser – og forfatte-

ren Leif Panduros tv-serie »Ka' De li' østers?« lægger gaderne øde.

PAL-signalet (teknologien bag farvefjernsyn) kommer til Europa: Farvefjernsynet introduceres på IFA i Berlin 25. august 1967.

Danmarks Radio sender i marts 1967 forsøg med farvefjernsyn fra Gladsaxesenderen i København og følger op 26. august med det tyske popprogram »Gala-Abend der Schallplatte« - 400 seere har mulighed for at se det i farve!

10. juni skriver DR Danmarkshistorie, idet det er første gang et royalt bryllup transmitteres i fjernsynet: Seerne kan følge tronfølgeren, prinsesse Margrethe blive gift med Henri Marie jean André greve de Laborde de Monpezat - både fra Holmens Kirke, turen i bryllupskaret og til talerne under festen.

Næppe nogen anede dengang, at i 1988 med TV2's ankomst, blev krimi- og kongestoffet gjort til kampplads om seertal mellem DR og TV2.

Intet er for småt for op til 12 timer lange, ressourcekrævende royale live-transmissioner på de to kanaler samtidig. Da kronprins Frederik annoncerede sin forlovelse fik vi liveindslag fra kirker, der måske, hvis i så fald, kunne blive bryllupskirken - og senest i maj 2012 kunne vi opleve timelang barne-dåb hos prins Joachims datter Athena Marguerite Françoise Marie; nummer ti i arvefølgen på to kanaler.

1968

Danmarks Radio sender flere udsendelser i farve – og der er 1.188.006 tv-licenser. Igen er store sportsbegivenhed anledning af øget salg af tv-apparater: Fra Vinter-OL i franske Grenoble sendes åbningen i februar i farve og sommerens OL i Mexico er også med farve på skærmen.

1969

Danmarks Radio begynder at optage udsendelser i farve og det første program vises 12. februar: »Klar i studiet« med Flemming Madsen og Jens Bom.

1.227.613 tv-licenser.

1970

1.310.563 tv-licenser – og for første gang opkræves farvelicens: 14.993 styk.

1971

1.374.907 tv-licenser plus 38.165 farvetv-licenser.

1972

1.411.340 tv-licenser plus 73.284 farvelicenser.

1973

1.441.833 tv-licenser plus 129.996 farvelicenser.

1974

1.527.170 tv-licenser plus 216.544 farvelicenser.

1975

Philips sender den første videobånd-optager på markedet i Danmark – den kostede 10.000 kroner, hvilket svarer til omkring 45.000 2012-kroner.

Så sker der et markant skift: Antallet af sort-hvide tv falder og farvetv stiger: 1.227.804 tv-licenser plus 328.210 farvelicenser – fjernsynet er nået til 84 % af husstandene.

1976

1.124.685 tv-licenser plus 512.149 farvelicenser.

1977

1.441.833 tv-licenser plus 129.996

farvelicenser.

SMPTE (The Society of Motion Picture and Television Engineers) Study Group on High Definition Television dannes med det formål at finde en international standard for HD-tv; en opfindelse, som det japanske tv-selskab NHK kom med i 1970.

1978

For første gang flest farvefjernsyn: 1.074.830 licenser mod 739.985 sort-hvide.

Danmarks Radio sender Lise Nørsgaards tv-føljeton »Matador« om livet i den fiktive provinsby Korsbæk i 1930'erne og 1940'erne.

At farvefjernsynet har fået fodfæste ses også af, at DR's flagskib TV-Avisen går over til at sende i farve. En beslutning, som i øvrigt også betød redaktionelle ændringer efter etiske overvejelser, idet eksempelvis blodige krigsbilleder, som før blev udsendt i sort-hvid, nu ikke længere kunne sendes, fordi farvebilleder virker stærkere.

1981

I USA demonstreres HD-tv for første gang. En form for tv, der giver et forrygende skarpt billede på grund af høj opløsning.

Det bliver eksempelvis muligt at se svedperlerne på fodboldspillerens pande – eller sagt på en anden måde: For at kunne se tv-billedet ordentligt på et 40"-fjernsyn i standard opløsning, skal seeren sidde 4 meter fra skærmen – med HD er det nok med 1,5 meter.

1983

Lokale tv-stationer dukker op rundt om i Danmark. Primært i de store byer hvor ikke mindst fagbevægelsen – som

havde oplevet tilbagegang på de socialdemokratiske dagblade – øjnene en mulighed for at komme tilbage i mediebilledet med Dan-TV.

I København gik Nordisk Film, Gutenberghus, Aller Press, Politiken, Berlingske Tidende og Børsen sammen om Weekend-tv, der sendte 1984-86, og Kanal 2 dukkede op med baron Otto Reedtz-Thott og finansmanden Klaus Riskjær Pedersen bag.

1983 er også året hvor DR har premiere på tekst-tv – en BBC-opfindelse fra slutningen af 1970'erne. Det viser sig hurtigt at blive danskernes foretrukne måde at se nyheder og programindhold på. Visuelt er formen meget primitiv – men vi skal helt frem til 2012 før en mulig afløser dukker op.

1985

Teleselskaberne arbejder på at få monopol på landsdækkende distribution af satellit-tv og nabolandenes kanaler via hybridnettet.

Et net, der distribuerede tv-programmerne digitalt til alle større byområder, og derfra videre til fællesantenneanlæg i analog form. Kombinationen af digital og analog gav navnet hybrid. Dermed rulles kabel-tv ud over Danmark.

Og for at styrke deres forretning er der forbud mod at private sætter parabolantennor op

1987

Forbuddet mod at private må se tv via parabolantenne ophæves – et forbud, som politisk var en beskyttelse af teleselskabernes investering i kabel-tv.

1988

1.688.365 betaler farve-tvlicens, mens der er 253.986 sort-hvide.

Det er også året, hvor DR's monopol på landsdækkende tv brydes: 1. oktober sender TV2 for første gang.

TV3 begynder at sende fra London til Danmark, Sverige og Norge – og kan på den måde omgå det danske forbud mod at afbryde udsendelser med reklameblokke. Kanalen bliver sammen med TV1000 grundstenen i Viasat, som i 1991 sender til nordiske husstande med parabol. I 2001 er Viasat først i Europa med at skifte fra analogt til digitalt signal via parabol.

1990

1.802.784 farve-licenser og 159.461 sort-hvide. 90 % - 9 ud af 10 – husstande har tv.

For at stå stærkere i den voksende konkurrence på det internationale telemarked, vedtager Folketinget 14. november 1990 en lov, som skaber mulighed for ét, landsdækkende dansk teleselskab; Tele Danmark bliver moderselskab for de gamle regionale selskaber. Den lov får siden betydning for tv-markedet i Danmark.

1991

Stereolyden kommer ind på fjernsynet.

1994

1.971.552 farve-tv-licenser og 82.006 sort-hvide.

1995

Hybridnettet nedlægges. I 1995 fusionerer de gamle teleselskaber i ét stort teleselskab i form af Tele Danmark, og ved fusionen opstår det første landsdækkende kabel-tv-selskab: Tele Danmark Kabel TV.

DVD Forum dannes; et internationalt forum for at udvikle en afløser for videobåndet og optiske lagringsenheder

og med inspiration fra cd'en som siden 1983 havde fejret en fabelagtig succes. DVD står for Digital Video Disc. Fra 1995 til 1999 blev udgaver med forskellig kapacitet lanceret.

1996

Farve tv-licenserne passerer 2 millioner: 2.028.239 samt 52.336 sort-hvide. Fagbevægelsens tv-stationer, Dan-TV, og Kanal2 indgår i TvDanmark; et netværkssamarbejde fordi det nu var politisk tilladt at sende reklamer og arbejde i netværk.

Samarbejdet blev i 2000 til TvDanmark 2 og i 2004 Kanal 5 for at blive opkøbt af den internationale koncern SBS Broadcasting.

I 1996 var der udstedt tre tilladelser til rent kabeldistribueret tv: DK4, Pay-per-View samt Stofas betalingskanal.

På teknologisiden sker der noget med HD-tv: Der bliver enighed om en international standard – efter et udskilningsløb med 23 løsninger i 1987, reduceret til 9 i 1990. Minimumskravet for at opløsningen må kaldes HD Ready er 1280 x 720 pixels.

Senere har den teknologiske udvikling gjort det muligt at vise billeder (typisk film) i 1920 x 1080p, som derfor kaldes Full HD.

Danmarks Radio sender DR2 via satellit.

1998

Fladskærmen dukker op – i første omgang kun for folk med rigtig mange penge.

1999

2.110.254 farve-tv og 14.595 sort-hvide.

I slutningen af 1990'erne begynder Tele Danmark Kabel TV som én af de første kabeldistributører i Danmark at

levere digitalt tv .

2000

Tele Danmark skifter navn til TDC og danner nye selvstændige datterselskaber for at øge kundefokus, skabe større gennemsigtighed og sikre vækst i fremtiden. Tele Danmark Kabel TV bliver til TDC Kabel TV og samme år begynder udbygningen af den såkaldte returvej, som giver kunderne adgang til internettet via kabel-tv-nettet.

TV2 supplerer hovedkanalen med betalingskanaler: Charlie, Zulu og sport.

Philips sender den første harddiskoptager på markedet – prisen er 18.000 kroner (i 2012-kroner svarer det til cirka 26.000 kroner). Et års tid senere kan fysisk mindre udgave med flere features købes på tilbud på omkring 1.500 kroner ...

2002

Widescreen – det smalle tværformat – kendes allerede fra 1897 hvor filmen Fight blev optaget i USA i widescreen (21:9). Formatet passer perfekt til biografens store lærred.

På fjernsyn var formatet 4:3; et nærmest firkantet format, som betød, at når en biograf blev vist i tv, så blev der sorte bjælker i top og bund – og ofte blev der også klippet lidt i siderne.

Men i 2002 begyndte widescreen (16:9) at dukke op på fjernsynene – det er en lille ændring i forhold til biografens 21:9-format, men en justering, som i det fleste tilfælde vil give filmen en bedre præsentation. Samtidig er tv-selskaberne gået over til at producere og sende i widescreen.

Computerskærmene fik widescreen (16:9) som standardformat i 2008.

2003

I takt med at fladskærmene bliver fladere og fladere bliver pladsen til indbyggede højtalere også mindsket.

De første lydssystemer til fjernsyn dukker op: Home Cinema, hjemmebio, surroundanlæg er nogle af navnene. De sender lyden fra fjernsyn, cd og dvd ud i stuen via flere højtalere i surroundlyd; i flere tilfælde som 5.1-lyd, hvor der er en subwoofer (bas), en midterhøjttaler, 2 højtalere ved siden af fjernsynet og 2 bag seerens lænestol.

2005

TDC Kabel TV udvider produktudbudet med ip-telefoni og bliver landets første Triple Play-leverandør med både tv, bredbånd og telefoni fra det samme stik. I efteråret 2005 danner fem kapitalfonde selskabet Nordic Telephone Company ApS (NTC) med det formål at købe TDC – herunder TDC Kabel TV.

Fladskærmen får indbygget digital tuner.

2006

Blu-ray-skiven begynder at dukke op til computere og musikanlæg. Forud er gået en formatkrig mellem Blu-ray (hvor det blå i navnet skyldes den blå laserstråle, der bruges til afspilning) og HD DVD.

En hård dyst med stærke spillere på begge hold i form af elektronikproducenter, pladeselskaber og filmselskaber. De første prototyper blev vist i 2000 og den første afspiller kom på det japanske marked i 2003. Men den første officielle lancering skete i juni 2006 – og det kommende år blev flere og flere produkter lanceret med indbygget Blu-ray-drev i stedet for dvd-drev.

Formatet er interessant i takt med udbredelsen af HD-tv-skærme: For at

se film i HD-kvalitet, kræver det større lagringskapacitet end en dvd-skive kan rumme – og dét krav opfylder Blu-ray-skiven. For filmselskaberne er der ydermere den fordel, at der kan lægges bonusstof på i form af foto, interview, fraklip etc., ligesom der kan vises trailere for andre film.

På antenneområdet starter digitale sendinger i Danmark – se også 2009. Og WAOO er blandt de firmaer som begynder at udbyde tv over fibernet/IPTV.

I mange husstande bliver modtagerboksen en almindelig del af tv-udstyret.

2007

I sommeren 2007 lægger TDC-koncernen de selvstændige datterselskaber sammen til ét selskab med undtagelse af TDC Kabel TV, der for at bevare og styrke sine kompetencer, skal fortsætte som et selvstændigt selskab. Derfor får TDC Kabel-tv 1. november nyt navn: YouSee og et nyt design med grønne striber.

2007 er også det sidste år, hvor der sælges billedrørs-tv: Af årets 600.000 solgte fjernsyn var de 560.000 dog fladskærme, viser BFE's statistik – og i 2008 var samtlige 630.000 solgte fladskærme.

2009

1. november slukkede det analoge tv-signal via antenner, og Danmark blev fuldstændig digitaliseret på tv-området (satellit-tv var i forvejen digital). Den digitale modtagelse åbner for en masse muligheder. Som led i omlægningen har Boxer TV vundet retten til at levere digitalt fjernsyn til de danske antennemodtagere.

DR udvider i november med 3 nye

kanaler: DR Ramasjang (børnekanal for 3-10-årige), DR K (kulturkanal) og DR HD (sender i HD-kvalitet – og samsendes med DR1 når der eksempelvis sendes DR's egne dramaserier).

Det er også året hvor Philips i april lancerer Philips NetTV, hvor fjernsynet og internettet spiller sammen så der via applikationer er adgang til tjenester som filmleje, vejrudsigter, nyheder, YouTube etc.

Flere andre producenter følger efter – og kombinationen af net og tv kaldes bl.a. for NetTV, connected tv og hybrid-tv – men det ser i 2012 ud til, at det er Samsungs navn Smart TV, der er blevet begrebets navn.

2010

Med lanceringen af årets første af to bølger af nyt udstyr er tv-lanceringerne i marts-april ret interessante: 3D kommer med i de dyre modeller hos de toneangivende producenter.

I 5 år har de vist prototyper på IFA og CES og siden 2007 været klar til at gå på markedet – men dilemmaet har været, at producenterne af fjernsyn ikke ville starte før forbrugerne havde noget at se i 3D – mens indholdsleverandørerne (film- og spilproducenterne) ventede på at 3D-fjernsynet var tilstrækkeligt udbredt.

Men ikke mindst filmen Avatar, som blev vist i biograferne som 3D med dansk premiere december 2009, genoplivede 3D i biograferne – og vejen til tv-skærmene var banet. I juni 2011 var der 5 danskproducerede film klar eller på vej – og siden er det gået hastigt.

I maj 2012 kunne BFE's nyhedsbrev DIGImail konstatere at krigen mellem biografer og tv var forbi – påstanden

om at film i fjernsynet stjal kunderne fra biograferne, blev manet i jorden:

- De store, nye film kommer på 3D/Blu-ray og vi går vores bagkatalog igennem og restaurerer de gamle film i 3D. Først viser vi dem i biografen, så udsender vi dem på Blu-ray, sagde salgsdirektør Jan Klarskov fra Disney.

Også på tv-fronten skete der noget med satellitudbydere i front: I begyndelsen af 2011 var Viasat først i Danmark med udsendelser i 3D med transmissioner med udenlandsk golf og ishockey, og 22. februar 2011 var Viasat først med en dansk produktion:

Champions League-fodboldkampen i Parken mellem FC København og Chelsea. Også Canal Digital har udbudt flere sportsbegivenheder i 3D – bl.a. EM-finalen i fodbold 1. juli 2012. Og fra De Olympiske Lege i London sommeren 2012 produceres 200 timer i 3D.

I parentes bemærket, så betyder en politisk aftale på Christiansborg i maj, at Medieforliget 2011-14 indeholder et ønske om en ny, licensfinansieret nyheds- og kulturorienteret public service-kanal som modspil til DR's P1. Berlingske Media og People Group går sammen og vinder udbuddet – fra 1. november 2011 til 31. oktober 2019 får de tilladelse til at sende Radio 24syv.

2011

På forbrugerelektronikudstillingen IFA i september i Berlin annonceres det første samarbejde om en fælles, åben standard for Smart TV, så udviklere/udbydere ikke skal udvikle til hver eneste fabrikat. Philips, LG, Sharp og Loewe står bag – og får senere følgeskab af bl.a. Bang & Olufsen og Nintendo, og de første fjernsyn, som kan bruge den nye standard, kommer på markedet i sommeren 2012.

Danskernes primære fjernsyn er blevet større – givetvis i takt med at antallet af HD-kanaler er vokset markant: 2/3 af de 740.000 solgte fjernsyn i 2011 var 42" og derover.

Det skal tilføjes, at BFE's tal viser, at på 6 år fra 2005-2011 er prisen på en fladskærm reduceret med knapt 2/3 – samtidig med at produkterne er blevet bedre og kan mere!

2. december lancerer Canal Digital Danmarks første 3D-kanal, som er en familiekanal. HIGH TV 3D er navnet på den amerikanske kanal med film, natur, drama, reality, mode og komedier. En TNS Gallup-undersøgelse for Canal Digital viser, at hver femte dansker er interesseret i at købe et tv med 3D inden for 1-3 år.

2012

Fra januar 2012 skal der betales for at se TV2' hovedkanal efter en politisk beslutning i Folketinget. Samtidig flyttes rundt på en række kanaler i de såkaldte MUX'er (tv-kanaler samles i »bunker« på en multiplex-kommunikationskanal, MUX). DR1 og DR2 skifter fra MPEG2-teknologien til MPEG4.

6. marts 2012 startede DR et etårigt pilotprojekt med Hbb-tv, som står for Hybrid Broadcast Broadband TV; »internettet på tv«, kan man også sige. På DR's tv-kanaler kan man nu på en nem og hurtig måde få adgang til at se on demand indhold fra internetsitet www.dr.dk/nu, dog i en reduceret udgave, hvor der ikke er adgang til at dykke ned i hele DR's arkiv. Men det er muligt at gå en uge tilbage, hvis du har misset et program. Du kan også se forpremierer på kommende programmer, samt se de mest sete programmer og nyheder.

Tekst, video, foto og elektronisk

programguide, EPG, kan kombineres, og hér er tv-stationer i Frankrig og Tyskland langt fremme – men da også USA, Kina, Japan, Australien og de nordiske lande har meldt sig, ser det ud til hurtigt at kunne blive en international standard – og en potentiel afløser for tekst-tv.

Teknisk sker der dét, at DR sender »en tynd URL« ud sammen med billedet. Kan fjernsynet fungere med Hbb-tv, så dukker der en lille rød knap op i nederste højre hjørne i 7 sekunder. Det er et link til DR's server - aktiverer du knappen via fjernbetjeningen, så åbner der sig en speciel hjemmeside. Der skal altså ikke downloades en applikation først eller lægges andet på fjernsynet.

Ser vi på tv-distribution på kabel, satellit og ip, så markerer Danmarks sig markant i Europa: De fleste lande har et par udbydere, men i Danmark har vi rigtig mange: YouSee, TDC, Stofa tv, Boxer, Viasat, Canal Digital og waoo! er nogle af de mange – hertil kommer 6.000 antenneforeninger; foreninger som især blev dannet da hybridnettet skulle udbredes i 1980'erne. Kabel-tv og antenneforeninger tegner sig til sammen da også for leverancerne til knapt 70 % af de cirka 2,5 millioner husstande.

Og seerne vil gerne have noget at vælge mellem: BFE's tal for 1. kvartal 2012 viser at 800.000 husstande har mellem 31 og 50 kanaler og 450.000 mellem 21 og 30. Med andre ord har cirka halvdelen af husstandene valgt at købe programpakker med mellem 21 og 50 kanaler.

BFE-statistik viser, at der i 1. kvartal i 2012 er 6,2 millioner fjernsyn i de dan-

ske hjem. 4,7 millioner er fladskærme, men fra 2010 konstaterede elretur, som for elektronikbranchen håndterer den forbrugerelektronik, der afleveres på de kommunale genbrugspladser, at der skete en markant ændring: Fra foråret 2010 blev der nemlig afleveret ét (billeddrørs)fjernsyn til genbrug hver gang der blev solgt et nyt.

Med 1,5 millioner billeddrørs-tv rundt om i hjemmene ser der ud til at være basis for fortsat stort salg af fladskærme. Ikke mindst fordi:

- 1,2 millioner husstande ikke har HD-tv
- 2,2 millioner husstande ikke har 3D-tv
- 2 millioner husstande ikke har Smart TV.

Men lægger man vejen forbi genbrugspladserne er tendensen tydelig: Nu ryger de ældste fladskærme ud – formentlig erstattet af nogle der er større, bedre og billigere!

Boxer TV er først med at benytte den nye teknologi DVB-T2, som bruges, hvis antennekunderne vil se tv i HD-kvalitet. På dette tidspunkt er teknologien først ved at blive standard i tv-apparaterne.

Et kendetegn ved 2011-12 er at værdikæden er under forandring: Der kommer for al vor skub i en udvikling, hvor producenterne af fjernsynsapparater via Smart TV leverer indhold, hvor indholdsleverandørerne/tv-stationerne leverer programmer on demand, hvor distributørerne udvikler nyt indhold on demand – og hvor der dukker helt nye aktører op som Netflix (filmdistribution), Google TV (som verdens største søgemaskine, der også ejer YouTube, står bag) ligesom Apple TV, som ingen endnu ved hvad er, rumsterer på rygteplanet.

- Dette er et område, vi har intenst fokus på. Vi bli'r ved med at trække i den snor og ser, hvor det bringer os hen, sagde Apples CEO Tim Cook på en konference 29. maj 2012.

Han fjøede til, at Apple går efter at finde produkter, som bygger på succesen fra Mac-computere, iPhone og iPads.

Vi ser også filmselskaber som Disney går nye veje og i samarbejde med YouTube planlægger en ny tv-serie, som ikke sendes på tv, men på YouTube.

Fremtiden

Hvad med fremtiden? Smart TV ser ud til at udvikle sig hastigt, de interaktive tjenester som elektronisk programguide, EPG, udvikler sig. Video on demand startede som leje af film via internet/fjernsyn og se ud til også at komme til at omfatte tv-programmer.

Digitalt fjernsyn giver også mulighed for at købe ind via fjernbetjeningen/fjernsynet/-internettet. Vi vil formentlig også se tv-programmer, hvor seerne via fjernbetjeningen interaktivt kan deltage. Eksempelvis Hbb-tv:

- Man kan for eksempel forestille sig, at man under X Factor via den røde knap får adgang til en quiz, man kan deltage i, sagde projektleder Thomas Elton Jensen fra DR til BFE's nyhedsbrev DIGmail i marts 2012.

Vi vil formentlig også se en hastig videreudvikling af sammensmeltningen mellem tv, computer, smartphone og tablet. På verdens største forbrugerelektronikudstilling CES i januar 2012 i Las Vegas så vi hårde hvidevarer, som var intelligente og kunne styres via en smartphone.

Og Schneider Electric slår i 2012 et slag for systemer så hjemmets el-installationer kan fjernstyres fra en smartphone: Varme og lys kan tændes

og slukkes og man kan modtage alarmer.

Så det ser ud til at endnu flere ting vil komme til at tale sammen fremover.

I 2013 inddrages tv-kanalerne i 800 MHz-båndet til mobilt bredbånd som et udløber af en EU-beslutning om at give alle adgang til internet i høj hastighed.

BFE, BDM og DR er blandt de mange, som advarer myndighederne om, at det kan give gener for en masse tv-seere - uanset om de ser tv via antenne, parabol eller kabel.

Erhvervsstyrelsen foretager derfor en undersøgelse – som underligt nok er afgrænset til de seere som benytter antenne – og den viser at 10.000 husstande er i risikozonen.

Et tal, som bl.a. BFE, Forbrugerrådets blad TÆNK og magasinet Ingeniøren stiller spørgsmålstegn ved.

BFE efterlyser også mere information til forbrugerne.

Kilder

Erling Madsens Arkiv

BFE

Johs Chr. Johansen/BFE

elretur

DR

Stofa

Radio 24syv

www.recordere.dk

FlatpanelsDK

www.audioholics.com

Politiken

TNS Gallup

TV2

YouSee

Viasat

Wikipedia

Den Store Danske Encyklopædi

Leif Ahm: »En verden i lyd og billeder«,

Lademann.

Statsradiofonien: »Bag fjernsynets kulisser – med vejledning for ”seere”«

Red. Roar Skovmand: »DR 50«, Danmarks Radio 1975

Ernst Christiansen: »40 år – radio og tv – Danmarks Radio 1925-1965«, Gyldendal

www.ing.dk

Bjarne D. Nielsen: »Bella - og alle de andre. Radio- og tv-fabrikker i Danmark: 1925-75”«.

Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet. »Forslag til dækning af Danmark med fjernsyn«. Rapport fra 1951.